

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΓΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Ο Κώστας Βλασόπουλος, αναπληρωτής καθηγητής αρχαίας ιστορίας στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, επελέγη για χρηματοδότηση από το ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα χρηματοδότησης ERC Advanced Grant 2022. Οι συγκεκριμένες χρηματοδοτήσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας χορηγούνται σε καταξιωμένους ερευνητές ανεξαρτήτως εθνικότητας, που έχουν να επιδείξουν σημαντικά επιστημονικά επιτεύγματα κατά την τελευταία δεκαετία. Αξίζει να σημειωθεί ότι είναι η μοναδική χρηματοδότηση αυτού του είδους, που δόθηκε στην Ελλάδα.

Το πρόγραμμα του Κώστα Βλασόπουλου, με τίτλο "Οι δούλοι και ο ρόλος τους στην εξέλιξη των κοινωνιών και πολιτισμών της αρχαίας δυτικής Ευρασίας και βόρειας Αφρικής, 1000 π.Χ. – 300 μ.Χ." (SLaVEgents: Enslaved persons in the making of societies and cultures in Western Eurasia and North Africa, 1000 BCE - 300 CE) φιλοδοξεί να αποτελέσει μια πρωτοπόρα συμβολή στη μελέτη της αρχαιότητας, μεταφέροντας το κέντρο βάρους της έρευνας από τις ελίτ στις κατώτερες τάξεις. Το πρόγραμμα στοχεύει να επανεξετάσει την κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτισμική ιστορία της αρχαιότητας επί τη βάση της αυτενέργειας των δούλων. Η μέχρι τώρα έρευνα έχει κυρίως επικεντρωθεί στο τι πάθαιναν οι αρχαίοι δούλοι, δηλαδή στις διάφορες μορφές καταπίεσης και εκμετάλλευσης των δούλων που είχαν κομβική σημασία για τις ελληνορωμαϊκές κοινωνίες. Βασισμένη σε αυτή την τεράστια ερευνητική παρακαταθήκη, το συγκεκριμένο πρόγραμμα στοχεύει να μελετήσει τους δούλους όχι μόνο ως αντικείμενα καταπίεσης και εκμετάλλευσης, αλλά ταυτόχρονα και ως ενεργά ιστορικά υποκείμενα.

Σκοπός του προγράμματος είναι να αναλύσει τον ρόλο των δούλων στις διαδικασίες μετασχηματισμού των αρχαίων κοινωνιών και πολιτισμών. Σε αυτό το πλαίσιο, θα μελετηθούν οι πολλαπλές ταυτότητες, οι κοινότητες και τα δίκτυα που δημιούργησαν οι δούλοι με βάση την οικογένεια, τη συγγένεια, την εργασία, την εθνικότητα και τη λατρεία και το πώς διαμόρφωναν τις επιδιώξεις, προσδοκίες και στρατηγικές τους· οι αλλαγές που προκάλεσε η δράση των δούλων στα οικονομικά, νομικά, πολιτικά και θρησκευτικά συστήματα της αρχαιότητας και η ατομική και συλλογική συμμετοχή των δούλων σε ιστορικά γεγονότα και συγκυρίες όπως πόλεμοι, κρίσεις και επαναστάσεις. Το πρόγραμμα επίσης απομακρύνεται από τη συνήθη επικέντρωση στην ελληνική και ρωμαϊκή δουλεία και συνεξετάζει το σύνολο των αρχαίων δουλοκτητικών κοινωνιών στην δυτική Ευρασία και βόρεια Αφρική για τις οποίες διασώζονται επαρκείς πληροφορίες: εκτός από τις ελληνικές και ρωμαϊκές κοινωνίες της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας, θα μελετηθούν οι δουλοκτητικές κοινωνίες της Ασσυρίας, της Βαβυλωνίας, της Ιουδαίας, της Συρίας και της Αιγύπτου.

Βασικός στόχος του προγράμματος είναι η δημιουργία μιας προσωπογραφίας όλων των αρχαίων δούλων, απελευθέρων και πιθανών δούλων / απελευθέρων για τους οποίους διασώζονται μαρτυρίες στις αρχαίες πηγές. Η προσωπογραφία θα πάρει τη μορφή μιας ψηφιακής βάσης δεδομένων που θα είναι ανοικτή στους ερευνητές και το ευρύτερο κοινό, και θα περιλαμβάνει τις σχετικές μαρτυρίες τόσο στο πρωτότυπο αρχαίο κείμενο

όσο και σε σύγχρονη μετάφραση στα αγγλικά, μαζί με φωτογραφίες όλων των αρχαιολογικών δεδομένων (επιτύμβια μνημεία, αναθήματα, χρηστικά αντικείμενα) που μπορούν να αποδοθούν σε δούλους. Ταυτόχρονα, η βάση θα περιλαμβάνει ψηφιακούς χάρτες με τα σημεία που καταγράφονται οι δούλοι και τον τόπο προέλευσης τους, ενώ το υλικό θα χρησιμοποιηθεί για τον ψηφιακό εμπλουτισμό ήδη υπάρχουσών ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων για την αρχαιότητα. Με αυτό τον τρόπο θα γίνει εφικτή η μελέτη τόσο των ατομικών βιογραφιών των αρχαίων δούλων όσο και των συλλογικών τάσεων στις ζωές τους.

Για την δημιουργία της ψηφιακής προσωπογραφίας θα γίνει μελέτη των λογοτεχνικών, επιγραφικών, και παπυρολογικών δεδομένων που διασώζονται σε ένα μεγάλο αριθμό αρχαίων γλωσσών (ελληνικά, λατινικά, ασσυριακά, βαβυλωνιακά, αιγυπτιακά, εβραϊκά, αραμαϊκά), όπως και των σχετικών αρχαιολογικών δεδομένων. Το έργο θα πραγματοποιηθεί από μια διεθνή ερευνητική ομάδα 19 ατόμων υπό την επίβλεψη του κυρίου Βλασόπουλου, με κέντρο το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών στο Ρέθυμνο και συνεργαζόμενους ερευνητές από την Βραζιλία, την Βρετανία, την Γαλλία, την Γερμανία, τις ΗΠΑ, την Ιταλία και την Ολλανδία. Η ομάδα θα δημιουργήσει μια ψηφιακή πύλη ανοιχτής πρόσβασης που θα περιλαμβάνει βάσεις δεδομένων, περιλήψεις παραδοτέων, υλικό πολυμέσων, βιβλιογραφία και συνδέσμους που θα χρησιμοποιηθούν από τη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα, θα διοργανώσει και θα συμμετάσχει σε μια σειρά ακαδημαϊκών συναντήσεων και διεθνών συνεδρίων, θα παραγάγει διάφορες εκδόσεις-συμπεριλαμβανομένων τριών βιβλίων – ανοικτής πρόσβασης, καθώς και τρεις διδακτορικές διατριβές.

Οι χρηματοδοτήσεις ERC Advanced Grants είναι από τις πιο ανταγωνιστικές στην Ευρώπη. Για το 2022 απονεμήθηκαν σε 218 ερευνητές με συνολική χρηματοδότηση 544 εκ.€, η οποία θα τους βοηθήσει να εξερευνήσουν τις πιο καινοτόμες και φιλόδοξες ιδέες τους, διεξάγοντας πρωτοποριακή έρευνα σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους. Οι επιχορηγήσεις αυτές δίδονται στο πλαίσιο του προγράμματος Έρευνας και Καινοτομίας της ΕΕ, «Horizon Europe».

Διαβάστε το Δελτίο Τύπου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας

<https://erc.europa.eu/news-events/news/erc-2022-advanced-grants-results>

Σύντομο Βιογραφικό

Ο Κώστας Βλασόπουλος γεννήθηκε στην Πάτρα το 1977 και είναι Έλληνας ιστορικός. Απέκτησε το διδακτορικό του δίπλωμα στην αρχαία ελληνική ιστορία το 2005 από το University of Cambridge. Από το 2005 έως το 2015 εργάστηκε ως λέκτορας και αναπληρωτής καθηγητής αρχαίας ελληνικής ιστορίας στο University of Nottingham. Μεταξύ 2015 και 2019 δίδαξε αρχαία ιστορία ως επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, ενώ από το 2019 είναι αναπληρωτής καθηγητής στο ίδιο τμήμα. Το 2019 έγινε συνεργαζόμενο μέλος ΔΕΠ στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών (ΙΜΣ) του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, ενώ από το 2022 είναι Διευθυντής του Τομέα Αρχαίου και Βυζαντινού Κόσμου στο ΙΜΣ. Έχει διδάξει ως επισκέπτης καθηγητής σε πανεπιστήμια του Βελγίου, της Βραζιλίας, των ΗΠΑ και του

Καναδά. Είναι μέλος της εκδοτικής επιτροπής του περιοδικού *Journal of Ancient History* και της σειράς *Brill's Research Perspectives in Ancient History*. Έχει τιμηθεί με το βραβείο Hare Prize του πανεπιστημίου του Cambridge για την καλύτερη διδακτορική διατριβή του έτους 2005 στις κλασικές σπουδές, και με το σημαντικό βρετανικό βραβείο Philip Leverhulme Prize το 2012 για τη συμβολή του στη μελέτη των κλασικών σπουδών.

Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα στρέφονται προς μια ποικιλία θεμάτων, όπως η ιστορία της αρχαίας δουλείας, η ιστορία της παγκοσμιοποίησης και των διαπολιτισμικών σχέσεων στην αρχαιότητα, η συγκριτική ιστορία και η ιστορία της αρχαίας πολιτικής σκέψης και της σύγχρονης πρόσληψης της. Είναι συγγραφέας επτά μονογραφιών και δεκάδων άρθρων, ενώ έχει συνεπιμεληθεί τέσσερις συλλογικούς τόμους. Ανάμεσα στα βιβλία του περιλαμβάνονται τα εξής: *Greeks and Barbarians* (2013), *Communities and Networks in the Ancient Greek World* (2015), *Η ζωή μου όλη: καθημερινές ιστορίες δούλων από την αρχαιότητα* (2020), *Historicising Ancient Slavery* (2021), *The Blackwell Sourcebook of Greek and Roman Slavery* (2022), και *Enslaved Persons and their Multiple Identities in Ancient Societies* (2022).